

Yeni Başlayanlar için Moodle

Özgün Aydın

Bilkent Üniversitesi, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği
ozgun_a@ug.bilkent.edu.tr

Özet: Günümüzde eğitim, teknoloji ile harmanlanarak eskiye nazaran bir üst seviyeye taşınmaktadır. Bu harmanlanmanın en yakın ve en güzel örneklerinden birisi ise ders yönetim sistemleridir. Ders yönetim sistemleri, artık bir çok alanda ve bir çok amaçla kullanılmaya başlanmıştır. Uzaktan eğitimin yanı sıra, sınıf ortamına ve derslerin işlenmesine yardımcı olarak kullanılması bu sistemleri olmazsa olmaz araçlar haline gelmesine neden olmuştur.

Moodle, dünya çapında tanınan ve Türkiyede de birçok kurum ve kuruluş tarafından kullanılan açık kaynak bir ders yönetim sistemidir ve popülerliği gitgide artmaktadır. Bu çalışma, ana hatlarıyla moodle'ı tanıtmak için hazırlanmıştır. Moodle nedir, çalışması için ne gerekir, moodle ile neler yapılabilir, hangi özellikleri ne işe yarar gibi konular ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: moodle, cms, lms, ders yönetim sistemi, ders yönetim sistemi, modüler

Giriş

“Modular Object Oriented Dynamic Learning Environment” şeklinde bir İngilizce açılımı olan ve “Nesne Yönelimli Dinamik Öğrenme Ortamı” şeklinde Türkçe çevirisini mevcut olan Moodle, açık kaynak (Open Source), yani ücretsiz bir öğrenim yönetim sistemi (LMS) dir. Son zamanlarda Dünyada ve Türkiyede birçok eğitimci tarafından kullanılmaktadır ve popülerliği gitgide artmaktadır.

Moodle projesinin odağında her zaman eğitim camiası olmuştur. Öğretimi en iyi şekilde idame ettirmek ve geliştirmek için iyi bir yardımcı araç sunabilmek, aynı zamanda bu aracın herkes tarafından kolayca kullanılmasını sağlamak moodle'ın en temel hedeflerindedir.

Moodle'ın kullanım alanları da farklılık göstermektedir. Bir çok kurum ve kuruluş, uzaktan eğitim için moodle'ı asıl ders platformu olarak kullansa da diğer birçoğu da sınıf ortamına yardımcı bir platform olarak kullanmaktadır.

Binlerce katılımcının olduğu büyük kurum ve kuruluşların yanı sıra, daha küçük ölçekli

kurum ve kuruluşlar da moodle'ın hedef kitesindedir. Aslında, eğitime gönül vermiş ve yeni deneyimlere açık olan herkes moodle'ın hedef kitesinin içindedir. Daha çok kişiye ulaşım, eğitime daha çok katkıda bulunmak isteyen moodle, başka bir deyişle moodle a destek veren topluluk, eğitimcilerden, öğrencilerden, idarecilerden, yazılımcılardan yani kısacası moodle'ı kullanan herkesten dönütler alıp sürekli olarak kendini geliştirmektedir.

Teknik Açıdan Moodle

Moodle, en basit tanımıyla, çevrimiçi dersler ve bunlara bağlı web sayfaları oluşturmaya yarayan bir web yazılımıdır. Web yazılımından öte, eğitimin gelişmesine katkıda bulunmak amacıyla oluşturulmuş ortak katılımlı bir projedir.

Moodle açık kaynak lisansı ile sunulan bir yazılımdır(GNU Public License). Yani, bu yazılımı kullanmak, kopyalamak ve kendinize göre ekleme ve çıkarma yapmak ücretsizdir. Ancak, lisansı değiştirmek, orjinal dosyaları değiştirmek veya silmek ve bunları dağıtmak, moodle'ın kabull ettiğimiz lisans şartlarıncı yasaklanmıştır.

Moodle hemen hemen her bilgisayara kurulabilir. Sistem yüküne göre donanımsal yükseltme gerektirse de, teorik olarak PHP programlama dilini yorumlayabilen ve SQL tipi Veritabanını destekleyen bir sunucu bilgisayar, Windows, Mac yada birçok Linux işletim sistemiyle, moodle'ı çalıştırmaya yetecektir.

Moodle ile Yapabilecekler, Modüller ve Açıklamaları

Moodle'ın başındaki "M" harfi modüler kelimesinin baş harfidir. Yani moodle, modüllerden, bir başka deyişle her biri başka bir işe yarayan küçük birimlerden oluşmuştur. Bu birimlerden en yaygın ve artık standart olarak moodle dağıtımı ile yüklenebilecek olanları aşağıda açıklanmaya çalışılmıştır.

Ödev Modülü

Ödev Modülü öğretmenlere öğrencilere verilen ödevleri ve diğer aktiviteleri toplama, notlandırma, dönüt verme gibi olanakları sağlar. Öğrencilerin gönderdiği dosyalar aksi belirtilmediği sürece diğer öğrencilerin görmesine kapalıdır.

Ödev Modülünün Özellikleri

- Öğrenciler ödev için dosya yükleyebilirler.
- Öğrenciler ödev için yazı oluşturabilirler, bu yazıyı daha sonra değiştirebilir ya da silebilirler.
- Öğretmenler, öğrencilerin oluşturduğu yazılara, satırıçi dönüt yapabilirler.
- Öğretmenler tamamlanmış bir ödevde notlandırma yapabilir ve dönüt ekleyebilirler.
- Öğretmenler ödev için başlangıç ve bitiş tarihi belirleyebilirler.
- Öğretmenler geç yüklenen ödevlere izin verilip verilmeyeceğine karar verebilirler.
- Öğretmenler ödevlerin tekrar yüklenmesine izin verilip verilmeyeceğine karar verebilirler.
- Öğrenciler ödevleri notlandırıldığında bildirim e-postası alabilirler.
- Öğretmenler bir öğrenci ödevini yüklediğinde bildirim e-postaları alabilirler.

- Öğretmenler öğrencilerin yükleyeceği dosya boyutuna sınırlandırma getirebilirler.
- Öğretmenler ödev yüklemesi için alanda öğrencilerin not düşmesine izin verebilirler.
- Öğretmenler tek sayfada birden fazla ödev ve anında notlandırma yapabilirler.

Sohbet modülü

Sohbet modülü katılımcılara genel ya da belirli bir konu hakkında, gerçek zamanlı, senkron bir sohbet veya tartışma olanağı sağlar.

Sohbet Modülünün Özellikleri

- Katılımcıları gerçek zamanlı senkron bir tartışma yapabilirler.
- Katılımcılar birbirlerine ses gönderebilirler.
- Katılımcılar sohbet penceresinin otomatik olarak aşağı kaydırılmasını engelleyebilirler.
- Katılımcılar sohbet penceresini çerçeve ve javascript olmadan kullanabilirler.
- Öğretmenler belirli aralıklarla tekrar eden sohbet zamanları ayarlayabilirler.
- Öğretmenler önceki sohbet oturumları diğer katılımcılara erişilebilir hale getirebilirler.

Veritabanı Modülü

Veritabanı modülü kullanıcılara herhangi bir konu hakkında veritabanı oluşturup, veritabanı girdilerini sergileme, arama gibi olanaklar sağlar. Veritabanı girdilerinin yapısı ve formatı neredeyse sınırsızdır. Bilgi metinleri, resimler, dış sayfa bağlantıları, tablolar ve aklınıza gelebilecek diğer yapı ve formatlar girdi içeriği olarak eklenebilir.

Veritabanı Modülünün Özellikleri

- Kullanıcılar veritabanına girdi ekleyebilirler.
- Kullanıcılar veritabanına 12 farklı bilgi alanı belirleyebilir ve bu alanları doldurabilirler.
- Kullanıcılar veritabanı girdilerine liste şeklinde ya da ayrı ayrı ulaşabilirler.
- Kullanıcılar veritabanı girdilerine gözetme modunda ya da detaylı arama yaparak ulaşabilirler.

- Öğretmenler veritabanı girdilerine varsayılan bir sıralama metodu atayabilirler.
- Öğretmenler başka veritabanı girdilerini kendi veritabanlarına, seçecekleri format ve yapılar ile içe aktarabilirler.
- Öğretmenler, öğrencilerin veritabanı girdisi eklemesine, değiştirmesine veya silmesine zaman sınırlandırması getirebilirler.
- Öğretmenler veritabanı için gerekli en az girdi sayısını belirleyebilirler.
- Öğretmenler öğrencilerin veritabanı girdilerine ulaşabilmesi için girmesi gereken en az girdi sayısını belirleyebilirler.
- Öğretmenler öğrencilerin ekleyebileceği en çok girdi sayısını belirleyebilirler.
- Öğretmenler öğrencilerin eklediği girdilerin onay verildikten sonra görüntülenmesi seçeneğini kullanabilirler.
- Öğretmenler veritabanının yapısını paylaşabilirler.
- "Kişi başı bir konu" tipi forumlarda, her kullanıcı sadece bir tartışma başlatabilir fakat diğer bütün tartışmalara cevap verebilir.
- Soru – Cevap tipi forumlarda, öğrenciler diğer girdileri görebilmek için önce kendileri bir girdi eklemeleri gerekmektedir.
- Öğretmenler dört farklı forum takip mekanizmasından birini belirleyebilirler.
- Öğretmenler, öğrencilerin girdilerini düzenleyebileceği ya da silebileceği bir zaman aralığı belirleyebilirler.
- Öğretmenler, öğrencilerin foruma belirli bir zaman aralığında ekleyebilecekleri en çok girdi sayısını belirleyebilirler.
- Öğrenciler 4 farklı görüntüleme metodundan birini seçebilirler ve seçimleri kaydedilir, bir sonraki oturumda geri getirilir.
- Öğretmenler tartışma konularını ayırabilirler ve bu tartışma konularını aynı ders içinde başka forumlara taşıyabilirler.
- Öğretmenler herhangi bir girdiyi değiştirebilir yada silebilirler.

Forum Modülü

Forum modülü öğretmen ve öğrencilerin konular açıp bu konulara yorum yapabileceği, fikirlerini paylaşabileceği mükemmel bir ortam sağlar. Forumlar, çevrimiçi derslerde sağlıklı bir iletişim kurmada ve çevre oluşturmada çok önemli bir rol oynar. Bu yüzden, forum modülü eğitim alanında birçok yenilikçi amaç için kullanılabilir.

Forum Modülünün Özellikleri

- Yeni bir ders açıldığında, varsayılan ve otomatik olarak haberler forumu açılır. Bu foruma sadece öğretmenler girdi/içerik/ yorum ekleyebilir ve forumun öğrenciler tarafından takibi zorunludur.
- Yeni bir ders açıldığında, varsayılan ve otomatik olarak en son haberler bloğu oluşturulur. Bu blok, haberler forumundan belirli konularda belirli sayıda girdi gösterir.
- Standart bir forumda, öğrenciler yeni bir konu açabilir, girdilere cevap verebilir ve girdilerine dosya ekleyebilirler.
- Tek konulu tartışma tipi forumlarda sadece öğretmen yeni bir tartışma başlatabilir.

Sözlük Modülü

Sözlük modülü, kullanıcıların terimler ve bilinmeyen kelimelerin açıklamalarının olduğu bir sözlük yaratıp, kelime ve kelime açıklaması eklemelerine olanak tanır. Sözlük modülü birçok farklı şekilde kullanılabilir. Girdiler birçok farklı şekilde aranabilir veya listelenebilir. Herkesin ekleme yapabileceği etkileşimli bir sözlük yaratılabilir yada sadece öğretmenin girdi eklemesi sınırlandırması getirilebilir. Eklenen kelimeler otomatik olarak açıklamalarıyla bağlantılı hale gelir.

Sözlük Modülünün Özellikleri

- Öğrenciler sözlük girdisi ekleyebilirler ve bu girdilere dosya yükleyebilirler.
- Sözlük girdileri, alfabetik sıra, kategori, tarih ve girdiyi ekleyen kullanıcıya göre listelenebilir veya arama yapılabilir.
- Öğretmenler, sözlük girdilerinin her zaman değiştirilip değiştirilemeyeceğini belirleyebilirler.

- Öğretmenler, sözlük girdilerinin herkes tarafından görünebilir olmadan önce onaydan geçip geçmemesini belirleyebilirler.
- Öğretmenler, sözlük girdilerine oylama veya puanlama yapılıp yapılmamasını belirleyebilirler.
- Öğretmenler 7 farklı sözlük gösterim biçiminden birini seçebilirler.
- Kelimeler ders içinde herhangi bir yerde kullanıldığı zaman, otomatik olarak sözlükteki kelimeyle ilgili girdiyle bağlanırlar.
- Öğretmenler aynı kelimenin birden fazla girdisi olmasına izin verilip verilmeyeceğini belirleyebilirler.
- Öğretmenler sözlük modülünün yazıcı uyumlu versiyonunu aktif hale getirebilirler.
- Öğretmenler başka sözlük girdilerini içe aktarabilir ya da kendi girdilerini dışa aktarabilirler.
- Yöneticiler derslerden bağımsız olarak genel bir sözlük oluşturabilirler.

Ders Modülü

Ders modülü, bir içerik alanı ve bu içerik alanının altında öğrencilerin takip etmesi beklenen bir dizi HTML sayfası sunar. Öğrencilerin yaptıkları seçimler onları ilgili sayfalara yönlendirir. Ders sayfasının en basit hali, ders içeriği ve içeriğin hemen altındaki sonraki sayfa butonudur. Bu buton öğrenciyi dersin bir sonraki sayfasına yönlendirir.

Ders modülünde öğrencilerin karşılaşacağı iki temel ders sayfası tipi vardır: soru sayfaları ve içerik sayfaları. Bunlardan başka, daha farklı, öğretmenlerin ihtiyacına göre düzenlenebilen daha gelişmiş yönlendirmeli ders sayfaları da mevcuttur. Modülün amacı, öğrencinin kendi kendine ilerleyeceği ve seçim yapabileceği uyarlanabilir bir ders içeriği yaratılmaktır.

Bu modülün diğer modüllerden farkı uyarlanabilir olma özelliğidir. Öğrencilerin yaptığı her seçim onları farklı bir içeriğe yönlendirecektir. İyi bir planlamayla, öğrenci öğretmenden ekstra direktifler almadan ders içeriği hak-

kında bilgi sahibi olabilecek, gerekli kısımları tamamlayabilecektir.

Ders Modülünün Özellikleri

- Öğrenciler, sorulan sorulara verdikleri cevaplara göre birçok farklı şekilde, bir çok farklı sayfalar arasında gezinebilirler.
- Öğretmenler, soru sayfalarına altı farklı soru tipi ekleyebilirler.
- Öğretmenler, ders aktivitelerine dışarıdan gelen soruları içe aktarabilirler.
- Öğretmenler, ders aktivitesi için zaman sınırını koyabilirler.
- Öğretmenler, ders aktivitesi için en yüksek not sınırı koyabilirler.
- Öğretmenler, ders aktivitesinin yeniden alınıp alınmayacağını belirleyebilirler.
- Öğretmenler, ders aktivitesinde geriye gidip gidilip olmayacağını belirleyebilirler.
- Öğretmenler, ders aktivitesindeki bir soru için en fazla deneme sayısını belirleyebilirler.
- Öğretmenler, ders aktivitesi için parola atayabilirler veya aktiviteye erişim için başlangıç ve bitiş tarihi belirleyebilirler.

Quiz Modülü

Quiz modülü, öğretmenlerin farklı tiplerde ve farklı yapılarda quizler oluşturmasına olanak tanır. Çoktan seçmeli, doğru yanlış veya açık uçlu sorular gibi birçok farklı soru tipinin kullanılabileceği quizler öğretmenlere büyük kolaylıklar sağlamaktadır. Bu kolaylıklardan bir tanesi oluşturulan soruların soru bankasında saklanıp daha sonra farklı quizlerde kullanılabilmesidir.

Quiz Modülünün Özellikleri

- Öğretmenler, her bir quiz için başlangıç ve bitiş tarihi belirleyebilirler.
- Öğretmenler, her bir quiz için zaman sınırlaması koyabilirler.
- Öğretmenler, aynı quizin en fazla kaç kere deneneceğini belirleyebilirler.
- Öğretmenler, her bir quiz dört farklı notlandırma metodundan birini belirleyebilirler.

- Öğretmenler, quiz sorularını rastgele sıralayabilirler.
- Öğretmenler, quiz esnasında, quizi yapan öğrencinin adını görebilirler.
- Öğretmenler, her bir quiz için parola yada belirli bir ağ adresinden erişimi tanımlayabilirler.
- Öğretmenler, her bir quizin yeniden yapılması için zaman aralığı zorunluluğu belirleyebilirler.
- Öğretmenler, her bir quiz için tanımlanmış dönütlerin veya cevapların ne zaman gösterileceğini belirleyebilirler.
- Öğretmenler, quiz'e rastgele soru ekleyebilirler.
- Öğretmenler, bir quizde aynı sorunun en fazla kaç kere deneneceğini belirleyebilirler.
- Öğretmenler, herhangi bir quizi önizleyebilirler.
- Öğrenciler, quizdeki sorulara itiraz edebilirler.

Anket Modülü

Anket modülü, birçok farklı test edilmiş anket araçlarını sunabilen faydalı bir aktivite modülüdür. Öğretmenler, öğrencilerden, aralarında ders işleyişlerinin nasıl olduğu gibi birçok bilgiyi toplayabilir, dersi ve kendilerini geliştirmek için gerekli atmosferi yakalayabilirler.

Anket Modülünün Özellikleri

- Öğretmenler üç farklı anket tipinden birini seçip kullanabilirler.
- Öğretmenler anket verilerini gözlemleyebilirler veya bu verileri dışa aktarabilirler.

Wiki Modülü

Wiki modülü, katılımcılara ortak katkıları ile web dokümanları oluşturmalarına olanak tanır. Temel olarak bir wiki sayfası, katılımcıların herhangi bir programlama becerisi sahibi olmadan beraberce yarattıkları web sayfasıdır. Katılımcılar, wikinin içinde bulunmayan sayfaları sadece bağlantı vererek kolayca oluşturabilirler.

Wiki kelimesi aslında bir hawaii deyişi olan “wiki wiki” den gelir ve anlamıda “çok hızlı”dır. Hızlı anlamındaki bu kelime aslında bu konseptin genel karakteristiğini yansıtır. Wiki, grupların içerik oluşturmada etkili bir araçtır. Aynı zamanda da popülerliği sürekli artmaktadır.

Genellikle, aksi belirtilmediği sürece, wiki-deki söz hakkı tek bir kişiye değil, grubun tüm üyelerine dağıtılmıştır. Moodle wikilerinde de durum böyledir. Bütün sınıf ortak bir çalışma yürüterek hem güzel bir içerik hazırlanır hem de çalışma sırasında güzel bir iletişim sağlanmış olur.

Wiki Modülünün Özellikleri

- Katılımcılar yeni sayfalar oluşturabilirler ve bu oluşturulan sayfaları daha sonra düzenleyebilirler.
- Düzenlenmiş wiki sayfaları, değişiklikler kaydedilmeden önce önizlenebilirler.
- Erişilebilir tüm wiki sayfaları için geçmiş kayıtları mevcuttur.
- Katılımcılar bir wiki sayfasını düzenlerken dört farklı formattan birini kullanırlar.
- Öğretmenler, wikiyi ortak ya da kişisel olarak açabilirler.

İstatistikler	
Kayıtlı Siteler	69,138
Ülkeler	235
Dersler	7,218,721
Kullanıcılar	67,470,028
Öğretmenler	1,182,392
Ders Kayıtları	77,966,667
Forum Girdileri	117,368,518
Kaynaklar	63,279,532
Quiz Soruları	167,165,725

Türkiyede Moodle

Moodle'a kayıtlı Türkiyeden 456 adet site mevcut olup bunların 199'u gizlilik talep edip listede görünmemeyi tercih etmişlerdir.

Kaynakça

[1] About Moodle. Erişim Tarihi: 02.12.2013,
<https://moodle.org/about/>

[2] Moodle.org: Moodle Statistics. Erişim Tarihi: 05.12.2013, <https://moodle.org/stats/>

[3] Registered sites. Erişim Tarihi: 05.12.2013
<https://moodle.org/sites/>

[4] Öğrenme Yönetim Sistemi. Erişim Tarihi: 08.12.2013 <http://uemyo.uegazi.edu.tr/index.php/uegitim/eyon.html>

[5] Meet Moodle. Erişim Tarihi: 09.12.2013
<http://moodle.com/>